

власним бюджетом, прийняття впевнених та зважених фінансових рішень відповідно до життєвих обставин [2].

Цій темі також присвячена стаття «Фінансова грамотність населення в діалектиці сучасних освітніх тенденцій» С.І. Юрія та Т.О. Кізими [3]. В ній подано ряд заходів, котрі можуть вплинути на хід вирішення проблеми фінансової грамотності населення. З метою підвищення рівня фінансової грамотності населення, як зазначено у статті, потрібно терміново внести ряд змін до вітчизняної системи освіти з урахуванням загальносвітових тенденцій за умови безперечного збереження відповідних її досягнень. Необхідно активніше використовувати в освітній роботі ЗМІ, Інтернет, можливості дистанційного навчання. Інвестиції в освіту завжди були і будуть відігравати важливе значення у підвищенні рівня людського капіталу та його базового елементу – набутих знань, навичок і досвіду.

Література:

1. Смовженко Т. Фінансова грамотність населення та її вплив на розвиток економіки України / Т. Смовженко, А. Кузнєцова // Регіональна економіка. – 2013. – № 2. – С. 34–42.
2. Фінансова грамотність // Офіційне інтернет-представництво Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=3115908.
3. Юрій С. Фінансова грамотність населення у діалектиці сучасних освітніх тенденцій / С. Юрій, Т. Кізима [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv.

Костюк Вікторія

*Студентка групи Ф-43 факультету фінансів
Тернопільського національного економічного університету*

БЮДЖЕТ ЯК ВАЖЛИВА ЛАНКА ФІНАНСІВ ДЕРЖАВИ

Сучасна Україна, як незалежна держава, є відносно молодою. Нею багато років панували загарбницькі й жадібні до її багатств сусіди. Україна перебувала не одну сотню років у складі монархічних, тоталітарних держав, які усіма силами старалися навіяти українському народові свої антидемократичні ідеї, мораль, способи

управління суспільством та державою. Попри це, українці таки не здалися – вони боролися впродовж цілих століть і зараз мають власну, суверенну державу, про створення якої завжди мріяли. Так, багаторічну історію зі специфічними її особливостями (тоталітарні засади в управлінні) неможливо швидко викоринити, але Україна старається це зробити – вона активно розвивається у демократичному напрямку. Це стосується усіх сфер її діяльності: економічної, культурної, політичної тощо.

Однією із основних рис демократичного суспільства, на яке прагне перетворитися Україна, є створення економічного лібералізму, свободи. Це означає, що наша держава повинна надалі здійснювати ринкові трансформаційні процеси. Це стосується багатьох аспектів, серед яких: свобода підприємницької діяльності, наявність та недоторканість приватної власності, наявність та гарантія вільної конкуренції, самостійне встановлення цін на товари тощо. Ці принципи закріплені юридично, але на практиці не завжди виконуються. Причиною цьому є спадок попередньої, радянської епохи – привілеї, номенклатура, широкий розмах тіньової економіки, високий рівень корупції у державі. Одним же із основних важелів у такому демократичному перетворенні є Державний бюджет України. Бюджет повинен слугувати стимулом та регулятором розвитку держави, але через те, що його роль недооцінюють, в Україні існують проблеми і з демократичними перетвореннями та в економіці загалом.

Дану проблему просто необхідно усвідомити, досліджувати та вирішувати як теоретично, так і практично. Одним із найвідоміших дослідників даного питання є український вчений-економіст Сергій Ілліч Юрій. Його наукова діяльність дуже змістовна, праці вченого висвітлюють найважливіші проблеми української держави у сфері економіки. Свої думки щодо проблеми бюджету в Україні він висловив у статті «Концептуальні засади сутності бюджету» [2].

Найважливішою сферою у ринковому типі ведення господарства є сфера фінансів держави. Саме через неї здійснюється активний вплив на розвиток держави. І цей вплив може бути як позитивним, так і негативним... Як говорив Сергій Ілліч, «саме державні фінанси є основою економічного благополуччя держави і суспільства, серцевиною економічної політики держави». Отже, державні фінанси відіграють надзвичайно важливу роль у житті держави. Вони забезпечують розвиток соціальної, військової сфер, сприяють

зростанню рівня культури, освіти, створюють фундамент для повноцінного розвитку держави у цілому. При цьому державні фінанси залежать від суб'єктивних дій держави – фінансової політики, фінансових законів тощо. Дана сфера складає основу всієї економіки, а її розподіл просто необхідний для повноцінного та продуктивного життя суспільства й функціонування державного апарату. Саме для розподілу фінансів держава використовує бюджет.

Сергій Юрій у своїй статті процитував одного із провідних інвесторів сучасності Джорджа Сороса, який у передмові до українського видання своєї книги «Криза глобального капіталізму» наголошував: «Найвразливішим місцем української економіки лишається проблема бюджету». Як зазначив вчений, механізм перерозподілу валового внутрішнього продукту об'єктивно потребує вдосконалення щодо потреб ринкового господарювання, формування громадянського суспільства, створення правової держави, розвитку демократичних засад.

У свою чергу бюджет є дуже складним, багатограним поняттям, щодо трактування змісту якого у фінансовій науці навіть на сучасному етапі розвитку відсутня єдина думка.

Бюджету належить провідна роль у фінансовій системі України. Це можна пояснити тим, що саме через нього здійснюється розподіл фінансів та управління ними у державі. За допомогою перерозподілу видатків бюджету створюється складна, але ефективна система регулювання суспільних відносин, функціонування держави загалом. За допомогою бюджету здійснюється контроль за коштами, які має держава у своєму розпорядженні, централізує їхнє накопичення та якнайефективніше їх розподіляє. Але головна функція бюджету полягає у стимулюванні. Так, саме через бюджет забезпечується функціонування тієї чи іншої сфери суспільного життя, а також мотивація їх розвитку за рахунок збільшення відповідних видатків. Якраз реалізація даних функцій являє собою зміст поняття «бюджет».

Попри великий вплив на суспільство, між цими двома елементами існує нерозривний зв'язок. Саме суспільство надає усі ті ресурси, які потрапляють до державного бюджету і, в кінцевому результаті, так чи інакше повертаються уже перерозподіленими до того ж таки суспільства. Тобто основним джерелом бюджету є податки, які стягуються з фізичних та юридичних осіб. Таким чином, чим більше коштів потрібно для поповнення державної скарбниці, тим більшими повинні бути встановленні державою податки. Як

зазначив Сергій Ілліч: «Знайти рівновагу між необхідними видатками та можливими надходженнями досить складно – це можна назвати фінансовим мистецтвом». Це, за словами вченого, є однією із ключових проблем України – знаходження тієї хиткої та нечіткої межі між надмірними податками і необхідним бюджетом.

Тобто державні видатки є взаємозалежними від суспільства, між якими перебуває регулятором, таким собі організатором взаємозв'язку, посередником – держава та її органи. При цьому, обидва елементи є незамінними, адже без одного не існуватиме й іншого.

Ще однією рисою, яку підкреслив Сергій Юрій, є імперативний характер бюджетних відносин. Так, прийнятий на певний строк Верховною Радою України бюджет повинен обов'язково бути виконаним. По-перше, це виконання захищається на законодавчому рівні. По-друге, від цього виконання залежить доля усієї держави на найближчий час. Великою відповідальністю є не лише затвердження державних видатків, але й їх виконання.

Здається, бюджет завжди залежить від держави, її інститутів, їх діяльності, спрямованості політики тощо. Насправді ж набагато більшу роль відіграє суспільство, котре формує цей бюджет, на яке, власне, він і спрямований.

Важко переоцінити внесок самих українців у розвиток України. Але, на жаль, лише бажання мало для того, щоб подолати численні загальнонаціональні проблеми, до яких належить і проблема бюджету. Доктор економічних наук, професор Сергій Ілліч Юрій досліджував у своїх працях сутність державних фінансів, їх неоціненну роль у демократичних перетвореннях на державному рівні. Діяльність цього вченого є надзвичайно важливою не лише для економіста, але й для пересічного громадянина, якого цікавлять проблеми його держави, якому не байдуже, в якій державі житимуть його діти та онуки. Саме такі люди і є майбутнім нашої держави, вони розбудують процвітаючу Україну.

С.І. Юрій досліджував у своїх працях: що є справжньою проблемою для українського народу? Адже для будь-якої держави найважливішою є економічна сфера: якщо буде розвинена економіка, то й буде благополуччя у суспільстві, буде високий життєвий рівень населення та держава процвітатиме.

Література:

1. Фінанси: підруч. / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
2. Юрій С.І. Концептуальні засади сутності бюджету // Фінанси України. – 2001. – № 10. – С. 3–10.

Маланчук Оксана

*Студентка групи Ф-31 факультету фінансів
Тернопільського національного економічного університету*

ФІНАНСУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

Після Революції Гідності наряду з іншими вимогами до України в ЄС запропонували вітчизняним законотворцям розглянути можливість запровадження системи державного фінансування політичних партій. Відповідний закон прийнятий, а інтерес до їх діяльності тільки росте. Виникає питання – чи готові українці фінансувати партії, яким і так не довіряють, за рахунок власних податків?

Результати дослідження, яке провів Центр політичних студій та аналітики, показали, що суспільство готове до впровадження практики державного фінансування політичних партій за умови їх активного партійного життя – участі у виборах – та регулярного звітування перед громадськістю за отримання коштів. Та от чи виконуватимуть партії ці умови?

Як зазначає Юрій С.І., намагання політиків збільшити свою популярність, підвищити шанси на переобрання – цілком природні, а єдиним засобом реалізації цієї цілі є одержання влади та можливість політичного впливу [1, с. 8]. Навіть бюджет він визначає як «результат компромісу між політичними силами, представленими у парламенті» та «результат політичної торгівлі». Тому необхідність узгодження різнобічних інтересів не може не відбиватися на якості прийнятого рішення [1, с. 5–6].

Нині партії отримують пряме державне фінансування у більшості європейських країн, за винятком Кіпру, Мальти та Швейцарії (партії фінансуються лише в окремих кантонах) і деяких інших. При цьому до тенденцій розвитку зарубіжного законодавства можна додати те, що держави прагнуть надання фінансової підтримки не лише